

Brüssel, 2.5.2017
COM(2017) 227 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule, milles esitatakse komisjoni seisukoht Euroopa Parlamendi 2. märtsi 2017. aasta resolutsiooni kohta komisjoni kohustuste kohta vastastikuse viisavabaduse valdkonnas ning antakse ülevaade saavutatud edusammudest

I. SISSEJUHATUS

Komisjon esitas 12. aprillil 2016 teatise „Ülevaade olukorrast ja võimalikud edasised sammud seoses vastastikkuse põhimõtte kohaldamata jätmisega teatavates kolmandates riikides viisapoliitika valdkonnas“¹. Teatistes on märgitud, et komisjoni aktiivsel toetusel on enamik kaheksast kolmanda riigiga seoses teatatud vastastikkuse põhimõtte kohaldamata jätmise juhtumist lahendatud. Kui aga asjaomane kolmas riik ei ole kaotanud viisanõuet 12. aprilliks 2016, on komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrusega (EL) nr 1289/2013² muudetud nõukogu 15. märtsi 2001. aasta määruse (EÜ) nr 539/2001 alusel kohustatud võtma vastu delegeeritud õigusakti, millega peatatakse viisavabaduse kohaldamine selle kolmanda riigi kodanike suhtes 12 kuuks. Määruse kohaselt peab komisjon arvesse võtma ka tagajärgi, mida viisavabaduse peatamine tooks kaasa ELi ja selle liikmesriikide välissuhetele. Kõnealuses teatistes hinnati viisavabaduse peatamise mõju ja tagajärgi ELi kodanikele ja ettevõtjatele ning asjaomaste kolmandate riikide kodanikele. Samuti kutsus komisjon kõnealuses teatistes Euroopa Parlamenti ja nõukogu arutlema, kuidas on kõige asjakohasem edasi liikuda.

Seejärel esitas komisjon kaks teatist järelmeetmete kohta 2016. aasta juulis³ ja detsembris⁴. Detsembrikuises järelmeetme teatistes tervitati Kanada esitatud konkreetset ajakava täieliku vastastikkuse viisavabaduse saavutamiseks kõigi ELi kodanike suhtes. USA osas jätkas komisjon pärast USA uue valitsuse ametisseasumist viivitamatult viie asjaomase liikmesriigiga kooskõlastades oma jõupingutusi pürgida täieliku vastastikkuse viisavabaduse poole, sihiga leppida 2017. aasta esimesel poolel kokku järgmised sammud selle eesmärgi saavutamiseks. Lisaks jätkas komisjon tihedat koostööd nii Euroopa Parlamendi kui ka nõukoguga, et tagada selles olulises küsimuses Euroopa Liidu üksmeel, ning esitada enne 2017. aasta juunikuu lõppu aruanne uute edusammude kohta.

Kõnealuses teatistes esitatakse komisjoni seisukoht ELi toimimise lepingu artikli 265 tähenduses, järgides Euroopa Parlamendi 2. märtsi 2017. aasta resolutsiooni komisjoni kohustuste kohta vastastikkuse viisavabaduse valdkonnas vastavalt määruse (EÜ) nr 539/2001 artikli 1 lõikele 4⁵ ja arvestades selle valdkonna arengut alates detsembrist 2016.

II. TEATISTE JÄREL VÕETUD SEISUKOHAD

2. märtsil 2017. aastal võttis Euroopa Parlament vastu mitteseadusandliku resolutsiooni komisjoni kohustuste kohta vastastikkuse viisavabaduse valdkonnas vastavalt määruse (EÜ) nr 539/2001 artikli 1 lõikele 4. Resolutsioonis on Euroopa Parlament seisukohal, et komisjon on õiguslikult kohustatud vastu võtma delegeeritud õigusakti, et ajutiselt peatada kodanike viisanõudest vabastamine nende kolmandate riikide puhul, kus 12. aprilliks 2016 ei ole teatud ELi liikmesriikide kodanikke viisanõudest vabastatud. Samuti kutsub parlament komisjoni üles vastu võtma Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 265 alusel nõutav delegeeritud õigusakt hiljemalt kahe kuu jooksul pärast resolutsiooni vastuvõtmist.

Nagu eelnevalt teatatud, ei ole nõukogus seda küsimust ka eelnenud neljal kuul arutatud.

¹ COM(2016) 221 (final), 12. aprill 2016.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1289/2013, 11. detsember 2013, millega muudetakse nõukogu 15. märtsi 2001. aasta määrust (EÜ) nr 539/2001, milles loetletakse kolmandad riigid, kelle kodanikel peab välispiiride ületamisel olema viisa, ja need kolmandad riigid, kelle kodanikud on sellest nõudest vabastatud (ELT L 347, 11.12.2013, lk 74).

³ COM(2016) 481 (final), 12. juuli 2016

⁴ COM(2016) 816 (final), 21. detsember 2016

⁵ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0060+0+DOC+XML+V0//ET>

III. ARENGUD JA EDASINE TEGEVUS

Kanada (teate esitanud riigid: Bulgaaria ja Rumeenia)

Detsembrikuises järelmeetme teatises teatati Kanada olulistest edusammudest. Enne 30. oktoobril 2016 Brüsselis toimunud ELi–Kanada 16. tippkohtumist esitas Kanada konkreetse ajakava täieliku vastastikuse viisavabaduse saavutamiseks. Kanada valitsus teatas viisanõude tühistamisest alates 1. maist 2017 Bulgaaria ja Rumeenia kodanike suhtes, kellele on möödunud kümnel aastal antud Kanadas ajutine elaniku viisa või kellel on praegu olemas kehtiv USA mitte-sisserändaja viisa. Teise sammuna kohustus Kanada võimaldama viisavaba juurdepääsu kõigile Bulgaaria ja Rumeenia kodanikele alates 1. detsembrist 2017.

Komisjon tervitab asjaolu, et vastavalt oma kohustusele vabastas Kanada 1. mail 2017 eespool nimetatud Bulgaaria ja Rumeenia kodanike kategooriad viisanõudest. Need reisijad saavad nüüd Kanadasse või läbi Kanada reisida viisa asemel elektroonilise reisiloaga. Viisanõude tühistamisele eelnes tihe poliitiline ja tehniline suhtlus komisjoni, Kanada ning Bulgaaria ja Rumeenia valitsuste vahel, samuti kodanike teavituskampaania neis riikides, ning konsultatsioonid mõlema liikmesriigi suurte reisibüroode ja lennuettevõtjatega.

Ajakohastatud ülevaate viisanõudest loobumise rakendamisest andis Kanada 28. aprillil 2017 Brüsselis, kus toimus rände- ja varjupaigaküsimuste ühine konsultatsioon komisjoni ja Kanada migratsiooni, põgenike ja kodakondsuse ministeeriumi vahel.

Komisjon hoiab Bulgaaria, Rumeenia ja Kanadaga tihedat kontakti nii tehnilisel kui ka poliitilisel tasandil, et tagada 1. detsembriks 2017 täielik vastastikune viisavabadus.

Ameerika Ühendriigid (teate esitanud riigid: Bulgaaria, Horvaatia, Küpros, Poola ja Rumeenia)

Detsembrikuises järelmeetme teatises märgiti, et Ameerika Ühendriigid ei ole astunud samme viisanõude kaotamiseks Bulgaaria, Horvaatia, Küprose, Poola ja Rumeenia kodanike suhtes. Seetõttu jätkas komisjon viie asjaomase liikmesriigiga kooskõlastades oma jõupingutusi pürgida täieliku vastastikuse viisavabaduse poole, sihiga leppida 2017. aasta esimesel poolel kokku järgmised sammud selle eesmärgi saavutamiseks.

Viimaste kuude jooksul on nii poliitilisi kui ka tehnilisi kontakte tugevdatud. Volinik Avramopoulos kordas ELi üleskutset täielikuks vastastikuseks viisavabaduseks kohtumisel sisejulgeolekuminister Kellyga 8. veebruaril 2017 Washingtonis. Samuti pidas volinik Avramopoulos konstruktiivseid järelarutelusid koostööpartneritega Ameerika Ühendriikide riigidepartemangust. Ameerika Ühendriikide partnerid nõustusid alustama tulemusele orienteeritud protsessi, et lülitada viis liikmesriiki viisavabadusprogrammi.

Lisaks sellele korraldas volinik Avramopoulos kohtumise asjaomase viie liikmesriigi ministriga, et arutada edasist tegevust täieliku vastastikuse viisavabaduse saavutamiseks Ameerika Ühendriikidega. Kohtumisel võtsid ministrid kohustuse tegutseda üheskoos konstruktiivses ja positiivses vaimus tihedas koostöös komisjoni ja Ameerika Ühendriikidega, et saavutada võimalikult kiiresti täielik vastastikune viisavabadus, sealhulgas otsides vastastikku vastuvõetavaid ajutisi meetmeid. Volinik arutas ministritega meetmeid, mida võiks ELi poolt võtta täieliku vastastikuse viisavabaduse saavutamiseks nii ELi ja Ameerika Ühendriikide kodanike, kui ka laiemalt tihedate strateegiliste suhete huvides.

Tehnilisel tasandil arutati vastastikust viisavabadust ka ELi ja USA justiits- ja siseküsimuste valdkonna kõrgemate ametnike kohtumisel Maltal 1.–2. märtsil 2017, kui Ameerika Ühendriigid kinnitasid taas oma kohustust lülitada viis liikmesriiki viisavabadusprogrammi.

Samas rõhutasid Ameerika Ühendriigid, et asjaomased liikmesriigid ei vasta veel kõigile nõuetele, mis on ette nähtud Ühendriikide õigusaktidega. Samuti märkisid Ameerika Ühendriikide esindajad, et kui komisjon võtabki vastu delegeeritud õigusakti viisavabaduse peatamise kohta Ameerika Ühendriikide kodanike suhtes, tooks see kohe kaasa vastuabinõu kohaldamise Ameerika Ühendriikide poolt viisanõude taaskehtestamise näol kõigi ELi kodanike suhtes. Samuti tuletati meelde, et kehtivate õigusaktide alusel rakendatav viisavabadusprogramm ei võimalda uute riikide vastuvõtmist, välja arvatud juhul, kui need täidavad kõiki nõudeid.

Selleks, et saada ülevaadet nõuete kohta, mida viiel liikmesriigil tuleb veel täita, algatas komisjon teabe kogumise liikmesriikidelt ja Ameerika Ühendriikidelt.

Kõige hiljutisem kolmepoolne kohtumine USAgaga toimus 25. aprillil 2017. Kohtumise eesmärk oli hinnata praegust olukorda seoses viisavabadusprogrammi nõuetega ning kiirendada tööd lahendamata küsimuste osas. Kuigi jätkuvalt on nelja liikmesriigi puhul peamine takistus viisa andmisest keeldumise 3 %-lise määra⁶ nõue, mis on sätestatud USA immigratsiooni- ja kodakondsusseaduses, ei ole mõne asjaomase liikmesriigi poolt täidetud ka teisi nõudeid, nagu igapäevane andmevahetus Interpoli varastatud ja kaotatud reisidokumentide andmebaasiga ning raske kuritegevuse ennetamise ja sellega võitlemise lepingu⁷ allkirjastamine ja täielik rakendamine. Kohtumise käigus lepiti Ameerika Ühendriikidega kokku, et lähinädalatel kiirendatakse tööd lahendamata viisavabadusprogrammi nõuete osas.

Lähinädalatel teeb komisjon tihedat koostööd viie asjaomase liikmesriigiga ja töötab koos USAgaga välja edasised sammud, mis kinnitatakse ühisavalduses 2017. aasta juunis toimival ELi ja USA justiits- ja siseküsimuste ministrite kohtumisel. Valitsustevahelised kõrgetasemelised kontaktid ja tippkohtumised, nagu NATO tippkohtumine ja G7 tippkohtumine maikuu, ELi ja USA justiits- ja siseküsimuste ministrite kohtumine juunis, G20 tippkohtumine juulis, ning justiits- ja siseküsimuste valdkonna kõrgemate ametnike kohtumine septembris, annavad võimaluse edu tagamiseks.

IV. KOKKUVÕTE

Komisjon jätkab esmatähtsa ülesandena kohustusega saavutada täielik vastastikune viisavabadus kõikidele liikmesriikidele.

Komisjon tervitab asjaolu, et vastavalt oma võetud kohustusele tühistas Kanada 1. mail 2017 viisanõude nende Bulgaaria ja Rumeenia kodanike suhtes, kellele on möödunud kümnel aastal antud Kanada ajutine elaniku viisa või kellel on praegu olemas kehtiv USA mitte-sisserändaja viisa. Komisjon jätkab tööd Bulgaaria, Rumeenia ja Kanadaga, et tagada täieliku vastastikuse viisavabaduse saavutamine 1. detsembriks 2017.

Ameerika Ühendriikide osas märgib komisjon, et tulemusele orienteeritud protsessiga on alustatud. Komisjon on arvamusel, et see on koostöös asjaomase viie liikmesriigiga praegu kõige sobivam viis edasi liikuda. Edasiminekut kiirendab see, kui kõik osapooled on

⁶ Muu hulgas tutvustas USA kolmepoolsel kohtumisel viisa väljastamisest keeldumise statistikat 2016. aasta kohta: Bulgaaria 16,86 % (2015: 17,26 %), Horvaatia 6,78 % (2015: 5,29 %), Küpros 2,03 % (2015: 3,53 %), Poola 5,37 % (2015: 6,37 %), Rumeenia 11,43 % (2015: 11,16%). Kuigi Küpros täitis viisa väljastamisest keeldumise määra 3 %-lise nõude, märkisid Ameerika Ühendriigid, et uuritakse kõiki olulisi asjaolusid ja saare jagunemine on suur probleem.

⁷ RKEV-leping, raskete kuritegude ennetamise ja nende vastases võitluses tehtava koostöö edendamise leping.

pühendunud ja teevad koostööd konstruktiivselt. Niisiis on oluline selles tähtsas küsimuses tagada Euroopa Liidu üksmeel.

Seetõttu on komisjon seisukohal, et võttes eelkõige arvesse viimase aasta jooksul tehtud edusamme ja käimasolevat tööd, ei oleks Kanada ja Ameerika Ühendriikide kodanike viisanõudest vabastamise ajutine peatamine praegu otstarbekas ega teeniks eesmärki saavutada viisavaba reisimine kõigi ELi kodanike jaoks.

Komisjon jätkab tihedat koostööd nii Euroopa Parlamendi kui ka nõukoguga, et saavutada täielik vastastikune viisavabadus ja esitada enne 2017. aasta detsembrikuu lõppu aruanne edasiste arengute kohta.
